

Lisa 5. Piirkonnakogu moodustamise põhimõtted ja võimalikud funktsioonid

Ühineva omavalitsuse soovil võib moodustada selle territooriumil piirkonnakogu, mille peamine ülesanne on võimaldada elanikele kaasaráäkimisvõimalusi kohalikes ja ülevallalistes otsustusprotsessides, aidata kujundada arvamusi, teha ettepanekuid ja anda tagasisidet valla otsustusorganitele (vallavalitsus, vallavolikogu, volikogu komisjonid) piirkonnaarengu küsimustes ja piirkonna halduse kvaliteedi kohata.

Järgnevalt on kirjeldatud piirkonnakogu pädevused ja moodustamise võimalikud alused, kuid täpsem kord töötatakse välja üleminekuperioodil.

Piirkonnakogu pädevused jaotuvad neljal tasandil:

Informeerimine – vallavalitsuse ja –volikogu edastab piirkonnakogule dokumente ja eelnõusid, mis puudutavad konkreetset piirkonda. Näiteks piirkonda puudutavad planeeringud, arengukavad ja muud vajalikuks peetavad kohaliku elukorraldust ning juhtimist puuduvad dokumendid ja informatsioon. Vajadusel võib piirkonnakogu neile esitatud dokumentidele/ eelnõudele teha ettepanekud ja avaldada arvamust.

Arvamuse avaldamine ja ettepanekute tegemine – pädevused, kus piirkonnakogu saab teha ettepanekud oma tegevuspiirkonda elukorraldust ja juhtimist puudutavates küsimustes. Kindlasti on piirkonnakogul õigus avaldada arvamust ja teha ettepanekud valla arengukavasse ja valdkondlikesse arengukavadesse piirkonna arenguprioriteete puudutavates osades, sh tegevus- ja investeringute kavadesse.

Kooskõlastamine – dokumendid, mis edastatakse piirkonnakogule kooskõlastamiseks/seisukoha esitamiseks, näiteks üldplaneering ja arengukavad.

Otsustamine – muud küsimused, milles piirkonnakogule antakse otsustuspädevus.

Piirkonnakogu moodustamine

Piirkonnakogu suurus pannakse paika korras, mis töötatakse välja ettevalmistusperioodil. Suuruse määramisel võib aluseks võtta, et piirkonnakogu liikmete arv on võrdne tänaste volikogude liikmete arvuga. Kindlasti peaks kuuluma piirkonnakogusse piirkonnast valitud volikogu liikmed. Piirkonna kogu moodustamiseks on erinevad alternatiivid. Piirkonnakogu korras sätestatakse piirkonnakogu moodustamise alused piirkondades. Erinevates piirkondades võivad olla moodustamise põhimõtted erinevad.

Lisa 5. Piirkonnakogu moodustamise põhimõtted ja võimalikud funktsioonid

Piirkonnakogu moodustamise alternatiivid

1. Sihtrühmade esindajatest koosnev piirkonnakogu

Piirkonnakogu moodustatakse järgmiste samas piirkonnas elavate või sellega tihedalt seotud sihtrühmade esindajatest:

- piirkonna asustusüksuste esindajad (2-4 esindajat)
- noorte esindajad (1-2 esindajat)
- eakate esindajad (1-2 esindajat)
- ettevõtjate esindajad (1-2 esindajat)
- piirkonnas asuvate haridusasutustes õppivate laste vanemate esindajad (1-2 esindajat)
- piirkonnas asuvate hallatavate asustuse juhtide esindaja (1 esindaja)

Esindajate arv (pakutud variandis on see vahemikus 7-13) sõltub konkreetse piirkonnakogu suuruselt ja lepitakse kokku osavalla/ piirkonnakogu põhimääruses.

Piirkonnakogu volituste tähtaeg on võrdne vallavolikogu volituste tähtajaga. Võib kaaluda ka volikogu volitustest erinevat tsüklit (nt kaks aastat enne volikogude korralisi valimisi).

Esimesse piirkonnakogusse esindajate nimetamise korraldab ja selle koosseisu kinnitab ametist lahkuv tänane vallavolikogu. Edaspidi korraldab esindajate nimetamise ja kinnitab koosseisu ametist lahkuv piirkonnakogu.

2. Valimiste tulemusena moodustuv piirkonnakogu

Kohad piirkonnakogus jaotatakse selles piirkonnas elavate ja volikogu valimistel kandideerinud, kuid volikogu liikmeks valituks mitte osutunud isikute vahel. Piirkonnakogu piirkonnas kandideerinud isikud järjestatakse neile antud häälte arvu alusel. Piirkonnakogu liikmete kohad jaotatakse enam häält saanud isikute vahel vastavalt kogu suurusele, mis on kinnitatud põhimäärusega.

Piirkonnakogu koosseisu kinnitab ja selles teeb muudatusi volikogu moodustatud komisjon, mille esimees on vallasekretär ja liikmed valla valimiskomisjoni liikmed.

3. Asustusüksuste esindajatest koosnev piirkonnakogu

Piirkonnakogu moodustatakse ühe piirkonna asustusüksuste esindajatest. Iga piirkonnakogu piirkonda kuuluv asustusüksus nimetab oma esindaja piirkonnakogusse. Kui asustusüksusel või piirkonnal on valitud aleviku- või külavanem, ei ole eraldi esindaja nimetamine vajalik. Piirkonna mitmel asustusüksusel võib olla piirkonnakogus üks esindaja.

Piirkonnakogu suuruseks on piirkonnas asuvate asustusüksuste arv või asustusüksuste esindajate arv. (Sellise mudeli kohaselt võib kogu suurus olla kuni ca 40-50 liiget, so asustusüksuste arv ca 1500-2000 elanikuga vallas). Näiteks, Saare maakonnas on 2016. aastal 497 küla, nendest külavanemaga 279 (so 56%) küla ning kokku on 248 külavanemat¹.

¹ Noorkõiv, R. (2016) Külavanemal põhinev kogukondlik mudel. Eesti Statistika Kvartalikirj, no 1/2016, lk 151-160